

punkt, hvorefter eleverne bl.a. ved hjælp af bogens emmedifferentiering vælger sig ind på specialområder. Ud fra litteraturlisten, der dog er noget skrabet, kan de enkelte grupper så søge den nødvendige specialviden. Under forløbet fungerer den som fælles referenceramme, hvor eleverne kan hente de første stikord om tekniske forhold og økonomiske, medie- og kulturpolitiske standpunkter. Endelig kan den bruges til at provokere til plenumdebat og -diskussion, fordi Fibiger er en flittig spørgsmålstiller samtidig med, at han sørger for et varieret udbud af præmisser for debatten.

Firsernes massemedier kan anbefales til medieundervisere på højere folkeskole-, gymnasie-, HF- og Handelsskoleniveau, fordi den er informativ, ajourført, samvittighedsfuld over for sit stof og målrettet mod medieundervisningen. Bl.a. i redegørelsen for satellitterne viser Fibiger, hvordan et vanskeligt stofområde kan gøres inspirerende og vedkommende. Bogens distance til de mange forskellige synspunkter og meninger gør den indbydende, for distancen gør, at den kommer til at appellere stærkt til læseren om at sætte sig ind i andre synspunkter og om at måle disse synspunkters sandhedsværdi og brugbarhed - og den opfordrer til stillingtagen. Dens kritiske synspunkter er sagligt og afdæmpet anlagt - f.eks. i skildringen af den amerikanske og internationale kulturpåvirkning og i skildringen af den danske regerings spil med Mediekommissionen - for Fibiger tilstræber debat, diskussion og selvstændig aktiv handlen. Bag den pluralistiske præsentation af de forskellige holdninger mærkes konsekvent forfatterens bekymring for græsrodderne, de informationsfatti-

ge, de folkelige organisationer og i det hele taget de demokratiske grundvilkår i informationssamfundet. Bogen profilerer således bag sin informationsrige overflade en sikker forfatterholdning.

Birgitte Tufte: Ser du video.
København, 1985, Borgen, 35 s.
39,00 kr.

Anmeldt af Mette Helms, folkeskolelærer, cand.pæd.

Videostil - videogram - videowhopper er nogle af de fremtidsord vi skal bruge, når vi sammen med de store elever læser: Ser du video.

Bogen er letlæst, men den indeholder stof til mange diskussioner, især hvis læreren har læst noget mere, f.eks.: Børn i blålys, af samme forfatter.

Bogen er en slags fiktion om Ole på 15 og Pernille på 13, lavet over statistikkerne om hvordan familien Danmark bruger video. Interessant er det, at forældre og store børn ikke svarer det samme, når de skal besvare spørgsmålet om, hvad der ses på video i familien.

I historien om Ole og Pernille klippes afsnit ind med tal om unges videovaner, oplysning om kulturministeriets ok-mærkning af videofilm for børn samt interviews med unge om bl.a. videovold og video som tidstyv.

Bogen slutter med nogle fremtidsvisioner: 2 år efter handler visionerne om mulighederne for, at man i stedet for stil kan vælge at aflevere en videostil, desuden er der på biblioteket muligheder for at låne videogrammer med instruktioner om f.eks. bilreparationer og blomsterdyrkning.

Fremtiden for Ole og Pernille 20 år efter, er dels en skrækvision med parcelhusfamilien, faderen arbejdsløs, moderen distancearbejder ved skærmen derhjemme - dels en positiv version i det store bofællesskab, hvor man har lært at bruge skærmen og videooptageren uden at misbruge dem.

Bogen igennem er der formuleret spørgsmål til eleverne, der lægger op til en diskussion om video, og denne diskussion er ikke særlig almindelig i folkeskolen endnu. Jeg har hverken dansk eller samtidsorientering i de store klasser, men når jeg af ren nysgerrighed har startet en diskussion om video med store elever, har jeg haft - især drengene - nærmest væltende over hinanden for at fortælle om deres oplevelser.

Bogen giver nogle gode forklaringer på, hvorfor nogle af de ubehagelige voldsfilm bliver så populære, som de bliver. Den opfordrer til, at man i folkeskolen selv producerer video og på denne måde lærer at beherske teknikken. Herigennem gives der mulighed for, at eleverne lærer at TV er en udvalgt og bearbejdet del af virkeligheden.

Bogen er et udmærket oplæg til mediekundskab i de store klasser. I øvrigt burde mediekundskab ikke bare komme ind i de store klasser, men være en integreret og obligatorisk del af undervisningen i hele folkeskoleforløbet. I øjeblikket er alle ressourcer koncentreret om dataskærmen, måske er det langt vigtigere at bruge tid og penge på at undervise lærere og elever i den rette brug af TV-skærmen.

Billeder i bevægelse. Fakta og fortolkninger. Red. af Ib. Brøchner Christiansen og Else Lützhøft. Foreningen af film-lærere i gymnasiet og HF, Dansklærerforeningen (FFS). 248 s., 135,00 kr.

Anmeldt af: Ida Westh, adjunkt i dansk og film- og TV-kundskab, HF, Københavns Amtskommunes forberedelseskursus i Ballerup.

En grundbog om billedmedier?

Allerførst må det fastslås, at det er glimrende, at Foreningen af film-lærere i gymnasiet og HF i et samarbejde med Dansklærerforeningen har fået udgivet en bog om billedmedierne, altså ikke kun om filmmediet, men også TV-mediet. Som lærer i film- og TV-kundskab har man savnet en sådan udgivelse, og man har i sin undervisning, især i TV-mediet, været henvist til at sammenstykke sit teoretiske undervisningsmateriale (halvdelen af faget er jo praktisk orienteret) fra halv- eller helvidenskabelige artikler for dernæst at skulle forklare eleverne artiklernes indhold og ærinde. Spørgsmålet er så, i hvor høj grad er udgivelsen den grundbog, forordet lover?

Rent fagligt tages der fat på vigtige aspekter ved billedmedierne. Første afsnit om 'Film- og TV-produktion' af Else Lützhøft, Lene Herdel og Else Jensen er informationsrige beskrivelser, hvor jeg nok foretrækker Else Jensens TV-afsnit, fordi hun åbner for en række problemstillinger i sine

beskrivelser af TV-avisen og Eldorado. Billederne er også velvalgte til en konkretisering af, hvordan der arbejdes i TV-miljøet, og hvordan der ser ud.

Næste og andet hovedafsnit af Edvin Kau, Niels Jørgen Dinnesen og Lennard Højbjerg omhandler 'Produktionsformer og distributionsformer', et både beskrivende og debatterende afsnit, hvor der på en overbevisende måde dels peges på de økonomiske og politiske rammer, mediefolk arbejder indenfor, og dels fremlægges de forsøg på nytænkning, vi oplever både inden for filmproduktionen og DR. Jeg synes dog afsnittet om Fremtiden i forbindelse med TV-udviklingen har fået forholdsvis lidt plads (3 sider af grundbogens 248!) Jeg finder, at et af de vigtigste aspekter ved billedmedieundervisningen er at få gjort eleverne bevidste om de kulturelle konsekvenser, medieudviklingen vil medføre i de kommende år. Eleverne bør have indsigt i, hvad det er for politiske og økonomiske kræfter i samfundet, der netop i disse år arbejder intenst på at få flere levende billeder ud til forbrugerne via kabler og satellitter. Frands Mortensen (fs. i Det er dansk! Læseplan og hverdag. Danstklærerforeningen, 1984) har ret, når han skriver, at Fremtiden allerede er begyndt. Man skal som lærer i billedmedierne nå meget forskelligt med sin undervisning: give eleverne nogle stærke oplevelser, skærpe deres kvalitetsbevidsthed, gøre dem mediebevidste gennem det praktiske arbejde med super-8, video og lyd-dias, lære dem noget om de økonomiske og politiske forhold, som præger billedproduktionen, men også få dem til at forholde sig til medieudviklingen, som både har positive og negative konsekvenser.

Dan Nissens og Anne Jerslevs afsnit om film- og TV-sproget i bogens tredje hovedafsnit 'Film- og TV-analyse' er bogens bedste. Disse metodiske afsnit er sikre og kortfattede oversigter over billedmediernes virkemidler. Kombineres disse afsnit med fs. CHS-films videobånd om filmens fortælle-teknik, har eleverne en god basis, når man skal i gang med forskellige undervisningsforløb.

Velvalgt er det også, at de to analytikere arbejder dels med to så forskellige film som Johnny Larsen og Belladonna (den traditionsbundne, realistiske film over for det symbolske billeddigt) og dels tager grundigt fat i vigtige udsendelsestyper som TV-avisen og Eldorado. En række stofrige artikler!

Jo, Billeder i bevægelse er en grundig og gedigen tekstsamling for alle, der underviser i billedmedier i gymnasiet, på HF og inden for højskoler og aftenskoler. Men når det er sagt, så må jeg også pege på bogens begrænsning: den er i alt for ringe grad elevgangsrettende, og hvad med de erfaringer med billedmedierne eleverne har? Bogens tilrettelæggelse lægger op til elevernes reproduktion af et læst stof. Jeg havde hellere set en grundbog med synspunkter, illustrationer og spørgsmål, som lagde op til iagttagelsesøvelser, analyser og diskussioner i klassen. Jeg tror, det er meget vigtigt, hvordan man bruger denne bog i undervisningen: den bør ikke læses fra ende til anden!

Udover en grundig læsning af de metodiske afsnit er bogen først og fremmest oplagt som opslagsbog, man kan bl.a. hente konkrete oplysninger i, d.v.s. læse de dele af hovedafsnittene, der nu passer ind i den aktuelle undervisningssituation. Hvis man ønsker at bruge bogen på den måde, er man desværre ladt noget i stikken: indholdsfortegnelsen er ikke underinddelt inden for

hovedafsnittene, og der er heller ikke noget stikordsregister: ærgeligt for ens tilgang til bogen!

Men trods de metodiske indvendinger, der kan rettes mod bogen, og trods det manglende, fyldige afsnit om medieudviklingen (gerne på bekostning af de meget brede beskrivende og fortolkende afsnit) er Billeder i bevægelse en solid grundbog for lærere og elever, der arbejder med billedmedierne.

Preben Sepstrup: Det elektroniske samfund, København, 1984, Carlsen Informatik, 64 s., 54,50 kr.

Anmeldt af: Leif Hansen, Kandidatstipendiat ved Center for Arbejderkulturstudier, Københavns Universitet, Amager.

Carlsen forlaget har påbegyndt udgivelsen af en serie informatikbøger, hvis formål det er at informere om nuværende og planlagte anvendelsesområder for ny teknologi. Det er seriens hensigt at skabe debat om konsekvenser af og styringsmuligheder i forbindelse med den stadigt øgede anvendelse af den nye mikroteknologi: hvordan vil denne udvikling påvirke samfundet, arbejdssituationen, fritidsmønstrene og det enkelte menneskes hverdagsliv?

Preben Sepstrups lille bog er opbygget på den måde, at den temmelig minutiøst gennemgår de nyeste udviklingstræk inden for grundlæggende tekniske forudsætninger som digitalisering, kabler, satellitter og edb, inden for elektroniske medier som radio og TV, private og

offentlige infrastrukturer og institutioner som kabelsystemer og biblioteker samt perspektiverne i forbindelse med udviklingen af stadig mere raffinerede overvågnings- og kontrolmetoder. Afslutningsvis er der en ultrakort gennemgang af mulige konsekvenser i arbejds- og privatlivet, for forbrugere, mellem menneskelige kontakter og for sociokulturelle forhold som kultur- og informationskløfter.

Det er bogens hovedpointe, at diskussionen om den nye teknologi må tage udgangspunkt i spændingsforholdet mellem på den ene side det teknisk mulige og økonomisk rentable over for på den anden side de sociale konsekvenser og menneskelige behov. Imidlertid har den hidtidige debat haft en strukturel slagside, siger Sepstrup. Den har været en sag for eksperter, fordi man fuldstændig har forsømt at formidle det nødvendige vidensgrundlag til de brede befolkningsgrupper, som bør være aktivt medvirkende, når der skal foretages valg, som på afgørende vis påvirker alles fremtid. Bogen henvender sig derfor, ifølge dens eget udsagn, i første række til politikerne, fagbevægelsen og forbrugerne.

Selv om hensigten således eksplicit er at levere et stykke forskningsformidling, ligger der paradoksalt nok - så vidt jeg kan se ingen gennemgribende og konkret pædagogisk refleksion til grund for hverken skrive- eller redigeringsprocessen. Dette hænger nok sammen med, at målgruppebestemmelsen er alt for vag. Hvad vil det eksemplevis i praksis sige at henvende sig til "fagbevægelsen og forbrugerne"? Hvis formålet er, at enkeltpersonerne i disse bevægelser af egen kraft skal orientere sig i og vælge blandt det utal af publikationer, som findes på det samfunds- og kulturdebatende område, så ser man på helt fatal vis bort fra